

Uredništvo - uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 4001-4004
Mesečna naročnina 18 lit, za inozemstvo 31-50 lit.
Ček, rač., Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inzerate
Izključna pooblaščenka za domače in inozemske oglaševalce: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano

SLOVENE

AVGUST - 1943

26
CETRTEK

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera. Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano

Sovražni rušilec zažgan

Zadeta sta bila tudi dva velika parnika

Vrhovno poveljstvo, vojno poročilo št. 1187:

Naša letala so v srednjem Sredozemlju napadla močno zavarovan sovražni konvoj in torpedirala velik rušilec ter ga zažgala, poleg tega pa zadela še dva parnika s 15.000 tonami in ju težko poškodovale.

Nasprotna letala so napadla okolico Napolija in Salerno.

General Ambrosio.

Torpedno letalo, ki je zažgalo rušilec, kakor poroča današnje vojno poročilo, je vodil pilot poročnik Terzi Vezio iz Aulle (Apunja) ter narednik Piccarella Giuseppe iz Rima.

Švica sočustvuje z Italijo

Bern, 25. avg. as. Razni švicarski listi pišejo o Milanu ter o škodi, ki so jo naredile angloameriške bombe v tem mestu. Švicarji sočustvujejo z Italijani nad tolikšnimi razvalinami. To je razumljivo, kajti Švicarji so bili zelo navezani na Milano in goje skupno z Italijani upanje, da bo to lepo lombardsko mesto nekoč znova cvetelo kakor prej. To zanimanje za Milano ter njihova bol dokazujeta švicarsko sočustvovanje. Razni krogi se sprašujejo, če res ni mogoče, nečesar storiti za olajšanje tolikih muk.

Tako objavlja »Bund« eno izmed številnih pisem, ki jih je prejel od svojih čitateljev in se sprašuje, kaj bi lahko Švicarji storili za Milano. Često se sliši, pripominja list, da je Italija brez ozira na svoje težave storila Švicij mnogo za slug s prevozom in zato se Švica ne sme omejit na enostavne besede zahval.

Je, temveč mora nuditi roko svojemu sosedu, kakor ji narekuje srce. Švicarski Rdeči križ naj nekaj stori, kajti mnogo milanskih družin je brez strehe in trpi pod žgočim soncem. To so družine, ki so izgubile svojo oporo. V naših hotelih so gotovo še razpoložljiva mesta za takšne goste. Švicarski Rdeči križ pa je objavil naslednje poročilo: Iz raznih delov Švice so v skrbah za usodo otrok, žrtev bombardiranja v Italiji, ter sprašujejo, kaj naj stori švicarski Rdeči križ; švicarski Rdeči križ je vedno izpolnjeval svojo nalogo, dati gostoljubje otrokom italijanske narodnosti, kakor je to storil tudi otrokom drugih narodnosti, ki so bili žrtev vojne. Če do danes Švica ni imela priložnosti dati gostoljubja italijanskim otrokom, se to ni zgodilo zato, ker bi tega ne hotel, in sedaj je ponovno poslal italijanskemu Rdečemu križu vabilo za vzdrževanje italijanskih otrok v Švici.

Dr. Frick protektor češke in Moravske

Himmler novi nemški notranji minister

Berlin, 25. avg. as. Hitler je na lastno prošnjo razrešil dolžnosti protektorja za Češko in Moravsko barona von Neunath, na njegovo mesto pa imenoval dr. Fricka, ki je nehal biti notranji minister Prusije in Nemčije ter pooblaščenec za upravo.

velike Nemčije. Hitler je imenoval za nemškega in pruskega notranjega ministra ter za pooblaščenca za upravo Himmlerja po veljavnosti SS oddelkov in načelnika vse nemške policije. Hitler se je - osebnost - pismom zahvalil von Neunathu za dr. Fricka.

Dr. Stahmer pri Šigemutsu

Tokio, 25. avg. as. Zunanji minister Šigemitsu je sprejel nemškega veleposlanika dr. Stahmerja ter se z njim posvetoval o položaju v Evropi.

Novo nemško orožje?

Stockholm, 25. avg. Po poročilih nevtalnega tiska pripravljajo v nemških laboratorijih in nemških tovarnah dvoje vrst novega orožja. Prvo naj bi bilo tak daljnostrelni top, s katerim bi lahko iz Rokavške obale streljali na London, drugo pa naj bi bilo letalo, katerega bi lahko vodili s zemlje in bi lahko brez posadke bombardiralo angleška mesta.

Španski rimski poslanik prispel v Barcelono

Barcelona, 25. avg. as. Iz Rima je prispel v Barcelono španski poslanik pri Kvintinu in je nadaljeval pot proti San Sebastianu.

Prepoved političnega udejstvovanja

Rim, 25. avg. as. Z ukrepom, ki je v izvršitvi, je prefektom Kraljevine ter vsem funkcionarjem notranje uprave vseh vrst popolnoma prepovedan vpis v društva ali politične stranke kakršne koli vrste. Podobna prepoved velja tudi za kvestorje, ter za vse policijske funkcionarje in uradnike kakor tudi za pripadnike armadnih zborov, člane mestnih uprav ter gasilce.

Zbiranje vojaštva v Afriki

Stockholm, 25. avg. Posebni dopisnik agencije Reuter v Severni Afriki je po povratku v London poročal o velikanskem zbiranju vseh vrst orožja in vojaštva na ozemlju med Cirenajko in Alžirjem. Po njegovem mnenju je to vojaštvo namenjeno za velike napade. Znatni so tudi kontingenti francoskih vojakov, dodeljeni napadalnim oddelkom, pod angleškimi in ameriški poveljniki. (Il Piccolo)

Anglosaške obljube nemškim zaveznikom

če bi se izneverili Nemčiji

Lisbona, 25. avg. as. V zvezi s poznim prihodom britanskega propagandnega ministra Brackena na posvet v Quebecu so v dobro poučenih britanskih krogih povedali, da so na posvetu zaradi vojne na Daljnem vzhodu sklenili z vsemi središči pospešiti konec vojne v Evropi in doseči »brezpogojno vdanje«.

Pravijo, da je bilo takšno opozorilo poslano prav vsem zaveznikom Nemčije. Ta okoliščina ima tri zahteve in tri zagotovila.

Zahteve bi bile sledeče: Takojšnja ločitev od Nemčije, prestop na zavezniško stran, da bi se nadaljevala vojna proti Nemčiji, ter ureditev posebne oblike angloamerikansko-sovjetske zasedbe.

Zraven teh treh zahtev pa dodajajo zavezniki tudi sledeča zagotovila:

1. Vsi bi ohranili svoje posedanje ozemlje z edino omejitvijo, da bodo po končani vojni izvedena ljudska glasovanja, nakar

bodo šele potegnene končne meje.

2. Pri uživanju afriških dobrin bodo sodelovali tudi tiste države, ki doslej sploh niso imele lastnih kolonij.

3. Enakopravno sodelovanje na mirovni konferenci, na kateri bi ustanovili novo zvezo narodov na temelju volilne pravice vseh držav.

Ta načrt je baže setavil britanski informacijski minister Brendan Bracken in ga izročil Churchillju, da ga je odnesel s seboj v Quebec. Dejstvo, da je bil Bracken poklican v Quebec, bi utegnilo potrditi sodbu, da so bili njegovi prisutki sprejeti do iste mere, v kolikor bi zasluzili za to, kar se koristi kakor brezpogojna vdanja. V britanskih krogih so izjavili, da je do tega prišlo zaradi izkustev in napetosti, varljivih upov, ki so jih imeli glede Italije, in se je zato pokazala potreba, da se skroji drugačen načrt. (Il Gazzettino)

Nezmanjšani boji na vzhodu

Vsi sovjetski navalni odbili — Včeraj so Sovjeti zgubili 263 tankov in 95 letal

Hitlerjev glavni stan, 25. avg. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Velika obrambna bitka na vzhodu traja z nezmanjšano silovitostjo dalje. Kjer koli so Sovjeti s svojimi močnimi pehotnimi in oklepni oddelki navalili na naše postojanke ob Miusu na področju Izjuma in Harkova ter južno od Žiždre, so povsod obležali s hudimi izgubami. Samo v območju enega armadnega zbora je bilo včeraj uničenih 116 oklepnih voz.

Letalstvo je podpiralo z močnimi oddelki bojnih letal in letal za bližnje poletne obrambne boje ter razpršilo izhodne postojanke sovjetskih oklepnih voz in pehote. Podnevi so letala bombardirala važna sovražnikova dovozna središča in taborišča za čete. V teku včerajšnjega dne so Sovjeti izgubili 263 oklepnih voz in 95 letal, večinoma bojnih.

Višji deseterik Kabetz iz nekega protitankovskega oddelka je uničil 19. avgusta v borbah južno od Vjazme v 30 minutah 11 oklepnih voz, izmed 32, ki so napadala na tem prostoru.

Pred vzhodno siliško obalo so dosegla hitra nemška bojna letala pri dnevnih napadih bombne zadetke težkega kalibra na sovražni prevozniki ladji srednje tonaže.

Nad zasedenim zapadnim ozemljem so nemški lovci včeraj sestrelili dva težka ameriška bombnika. Nekatera lahka sovražna letala so preteklo noč izvedla vznemirjevalne poletne nad severnim nemškim ozemljem. Zaradi brez načrta odvrženih bomb je nastala neznatna škoda na poslopjih.

Lizbona, 25. avg. as. Uradno poročajo iz Londona, da se iz napada na Berlin ni vrnilo 58 angleških bombnikov ter en lovec.

Stockholm, 25. avg. as. Neki angleški dopisnik je govoril o položaju na vzhod-

nem bojišču dejal: Nemška obramba na vzhodu je postala zelo okrepljena. Vedno bolj jo izpopolnjujejo, kar povečuje težave za napadalec.

Berlin, 25. avg. as. Z uničenjem obkoljenih sovjetskih sil pri Harkovu — piše davi mednarodna poročevalska agencija — je bil četrti sovjetski armadni zbor bistveno onesposobljen za boj. Deli oklepnih divizij četrtega armadnega zbora so bili uničeni v bojih pred obkolitvijo, ostanek pa je bil tako potolčen, da so ga morali Sovjeti umakniti iz borbe. V torek so bile obkoljene sovjetske sile po zadnjem neuspelem poskusu prebiti se skozi železni obroč dokončno uničene. V nemške roke je padlo nad 2000 ujetnikov, 290 tankov, 248 topov, mnogo težkega orožja itd. Mrtvih so imeli boljševiki nad 6000.

O bojih na odseku pri Harkovu pa poroča ista agencija, da so nemške skupine izrgale sovražniku obširen kos ozemlja. Ko so se nemške čete, ki so

krile umik, polagoma oddaljevale od podrtij Harkova, so hude sovražniku srčite boje in mu zadale zelo visoke izgube. Tudi ob cesti Smolensk-Brijansk so boji dosegli precejšnjo silovitost in sovražnik je imel nove krvave izgube. Pri Staraji Rusi ni bilo znanih bojev. Vse sovražne napade pri Ladoškem jezeru in na ostalih odsekih so branili gladko odbili.

Pariz, 25. avg. as. Angleška letala so včeraj proti večeru napadla pariško področje, zlasti zahodna predmestja. Zazlagalne in razdiralne bombe so naredile francoskemu civilnemu prebivalstvu mnogo stvarne škode. Prebivalstvo je imelo znova mnogo mrtvih in ranjenih.

Berlin, 25. avg. as. Nemška uradna poročevalska agencija je izvedela, da so posamična angleška letala tudi preteklo noč izvedla vznemirjevalne napade nad nemškim ozemljem in so priletela tudi v bližino Berlina. Doslej ni znano, če so metala bombe.

Položaj na vzhodnem bojišču

Berlin, 25. avg. Po izpraznitvi Harkova razumemo pomen velikih protinapadov von Mannsteinovih divizij zahodno od Harkova. Njihov namen je bil, ščititi oddelke, ki so se umikali iz mesta ter preprečiti Sovjetom izvedbo njihovega strateškega načrta: obkolitev nemških sil, umikajočih se po edini prosti poti za izhod, t. j. po železniški progi v Lovožovo. Nastop je bil izveden po določenih načrtih ter je v celoti uspel. Sovražnik ni mogel napredovati pri Zmjevu in preprečiti povratka nemškim silam. Seveda so Rusi dosegli nek uspeh, vendar pa ne takšnega, ki bi bistveno spremenil strateški položaj. Zavzetje Harkova bi utegnili imeti morda nepopravljive posledice, če bi Sovjeti predrl nemške črte pred nekaj dnevi, ko taktika prožne obrambe ne bi mogla biti izvedena. Danes je nemškim oddelkom zagotovljena možnost svobodnega in prožnega premikanja in z novo popravitvijo fronte se bo verjetno

položaj na južnem odseku vzhodnega bojišča dokončno ustalil.

Moskovska in angloaška propaganda hvalita zasedbo Harkova kot izredno zmago. »Exchange Telegraph« piše, da je to morda odločilni korak k uničenju nemškega vojnega stroja. Berlinski vojaški orazovalci pravijo, da so te polemike odveč. Dejstva jih bodo zanimala in bodo tudi odpravila neke utvare, ki jih gojijo onstran Rokava.

»Europa Press« poroča, da so Nemci gospodarji položaja na vseh glavnih odsekih, kjer je pred nekaj tedni divjala krvava borba. Sovražnik se zelo pritiska, toda nemške čete ga ponosno zadržujejo ter izvajajo tudi strahotne napade. Taktika prožne obrambe se je torej obnesla. Stalinu gre še za »kak bučen prestižni uspeh, ki bi ga rad za vsako ceno dosegel. Sredstev mu ne manjka, obramba pa je tudi na nemški strani pripravljena. (Il Piccolo)

Angleški divjaški napad na Berlin

Angleži bodo morali nekega dne plačati svoje zločine

Berlin, 25. avg. Churchill je hotel, da sledi padcu Harkova velik teroristični napad na Berlin, napad, ki verjetno pomeni začetek »totalne letalske vojne«, sklenjene v Quebecu. DNB je izvedel v zvezi z napadom na Berlin, da je bila škoda v nekaterih četrtih zelo velika in prav tako veliko tudi številu žrtev. To je bil brez dvoma najtežji letalski napad, kar jih je bilo doslej izvedenih na nemško prestolnico. K sreči je bilo že mnogo prebivalstva iz Berlina izsejenga. Več sto tisoč oseb, starčkov, žen in otrok je že zapustilo mesto, mnogi drugi pa jim bodo še sledili.

Pristojni nemški krogi s primerno pozornostjo registrirajo angleške komentirje, ki označujejo napad na Berlin kot odločilen korak k zlomu nemške notranje fronte. »News Chronicle« piše: »Totalna

vojna se je začela in v kratkem bo dosegla višek, čigar značilnost bodo strahotni množični napadi na Berlin in na glavna nemška mesta, tudi tista, ki jim je bilo doslej prizanešeno.

Ne dvomimo — pripominjajo v Berlinu — da bo razdiralni bes divjal proti vsem nemškim mestom ter sejal razdejavanje in smrt. Prav tako pa ne dvomimo, da bodo morali Angleži nekega dne plačati svoje zločine. Nemška obramba poslaja vedno močnejša in pri napadu na Schwinfurth in Regensburg je bilo sestreljenih 191 štirimotornikov, to je 33 % vseh napadajočih letal. Nemška protiletalska obramba nad Berlinom pa je tudi sestrelila 60 strojev, kar pomeni zelo velik odstotek bombnikov, ki so izvedli napad na Berlin. (Il Piccolo)

Japonski vojaški uspehi

Tokio, 25. avg. as. V tukajšnjih vojaških krogih menijo, da je japonski uspeh ob napadu na Vello pri Salomonih razbil vse ameriške rezerve, ki so bile pripravljene za protinapad. Tako so ameriške izkrcavalne čete zašle v sila košiv položaj. Japonsko letalstvo je na južnem delu Tihga oceana potopilo štiri ameriške križarke, dva rušilec ter osem prevoznih ladij mimo večjega števila izkrcavalnih čolnov. Poškodovanih je bilo 14 rušilcev, dve križarki in štiri prevozne ladje. Od 30. junija pa do 15. avgusta so Amerikanci izgubili 9 križark, 10 rušilcev in 31 velikih prevoznih ladij. V istem času je bilo zblitih 881 ameriških letal.

Nanking, 25. avg. as. Tiskovni urad japonskega ekspedicijskega zbora na Kitajskem je objavil, da so japonske čete 7. julija zajele 68.563 ujetnikov, 24 topov raznih izmer, 187 težkih strojnica, 59 močnarjev in veliko drugega vojnega gradiva. Sovražnik je imel tudi 9467 mrtvih. V istem času je japonsko letalstvo med živahnimi nastopi bombardiralo razne naprave in nasproti-kova letališča v Kianovu, Henglangu, Linglingu, Paovingu ter Čiakungu in povzročilo obsežna razrušenja. Vrh tega so japonski lovci zblili 47 ameriških letal, ki so spadala k ameriskemu letalskemu zboru na Kitajskem.

Napoved ofenzive proti Japonski

Bern, 25. avg. as. Iz Washingtona javljajo, da dobro poučeni vojaški krogi izjavljajo, da se bo velika ofenziva proti Japonski začela še pred decembrom, in sicer v Indiji, na Aleutih in južno-vzhodnem Tihem oceanu. Taktični cilj te ofenzive bi bil, da bi prisilili Japonsko, da bi razcepila svoje sile. Zavezniška ofenziva bi se razvijala takole: 1. Napad iz Indije za osvoboditev Burme in odprje ceste, po kateri bi oskrbovali Kitajsko.

2. Napad z Aleutov, da bi zavzeli japonska letalska oporišča na Kurilih, odkoder bi lažje bombardirali japonske industrijske cilje na otokih Honšu in Kišču.

3. Splošni napad na jugozahodnem delu Tihga oceana, in sicer iz Nove Gvineje in Salomonskih otokov, da bi uničili japonska oporišča v Rabaulu in v Turku ter vdrl v Holandsko Indijo in v Filipine. Poluradni krogi pristavljajo, da bi se ta ofenziva imela začeti novembra, brž ko bo ponehalo monzunsko vreme.

Razprava proti švicarskim komunistom

Zürich, 25. avg. Danes se je pričela pred okrajnim sodiščem v Aarenu razprava proti komunistom. Obtoženih je 16 ljudi iz Aarena in okolice, ker so se udeleževali prepovedanega komunističnega udejstvovanja. (Pester Lloyd)

Izjava lloydovi novi jugoslovanski vladi?

Stockholm, 25. avg. as. Londonski list »Daily Herald« priobčuje o novi jugoslovanski vladi v Londonu članek izpod peresa Towlerja, ki trdi, da pripravljajo člani poprejšnjih jugoslovanskih vlad izjavo proti novi vladi. »Če člani so med drugimi tudi Purić, Milošević in Rašić, nasprotniki demokracije in ljudje, ki so tesno povezani z nesrečnimi dnevi predvojnega jugoslovanske diktature,

Komisar za občino Trieste

Trieste, 25. avg. as. Za prefekturnega komisarja v triestinski občini je bil imenovan Guido Slataper, odlikovan z zlato kolajno. Ob začetku svetovne vojne je 17-leten šel v vojaško službo in bil ranjen na Podgorici in se je v dveh letih vojne prislužil 2 srebrni kolajni ter povišanje zaradi vojnih zaslug. Maja leta 1917 je Slataper zaradi junakih dejanj pri osvajanju Svete Gore dobil zlato kolajno za vojaško hrabrost. Leta 1935 se je 37 leten priglasi kot prostovoljec za vojno v Afriki, se hrabro udeleževal bojev v Somaliji kot poveljnik batalijona arditov ter si zaslužil povišanje v polkovnika. V sedanjih vojni se je kot po-

hotni polkovnik hrabro udeleževal bojev v Albaniji.

Razhod v Quebecu

Buenos Aires, 25. avg. as. Zavezniški posvet v Quebecu se zdaj bliža konec. Ameriški vojni minister Stimson je že odpotoval iz Quebeca, ameriški zunanji minister Hull ter kitajski zunanji minister Song pa sta se odpravila na pot snoči. Kar se tiče Churchilla, je verjetno, da bo zapustil Quebec še ta teden.

Ettore Muti umrl

Rim, 25. avg. as. Včeraj je umrl v Rimu polkovnik-pilot Ettore Muti, odlikovan z zlato kolajno.

Nandetu Majdiču za obletnico smrti

Dobro leto dni je tega, ko je nam sredi visokega poletja krvava zora poročila o smrti Nandetu Majdiču. Briske vesti o prvih življenjskih usoda terjala od nas v Tvoje rodne grude, so nam s pretrpno srce in dušo, z nami vred potrpežljivo krševim potom, ki ga je v tistih dneh nastopil naših dragih rod in šel vedno večjemu trpljenju nasproti, nisl morda niti slutiti, da si tudi Ti že tako blizu, čisto blizu dvajsetih postaje. Komaj mesec dni potem, 23. avgusta, ko je sonce stalo najvišje v zenitu, je vzemirljivo završalo po hodnikih Rokodelskega doma, odjeknilo so smrtonosni strel in po satanase premišljenem in pripravljenem naletu si omahnili v večnost Ti, dragi Nandetu. Le kje si takrat čutil in slutil, da boš tako naglo sledil za svojim sošolcem izza mladih kolektiv. Spominjam se, ko sem vprav ta dan, nič hudega misleč in sluteč, pohitel po kosilu do Tebe, da bi se porazgovoril s Teboj, pa sem, komaj, da sem prestopil prag Rokodelskega doma, padel sredi med jok in stok, med zbegom in žalost, iz katere je zvenel en sam odlični klic: Majdiča so nam ubili. Da tudi nam — vsem nam — so Te ubili in ko smo Te nekaj dni nato v lepem in častnem številu spremljali na Tvoji zadnji poti k Sv. Križu, da se v

njega senči odpošleš, nismo našli besed, a katerimi naj bi se od Tebe poslovili. Le bridka tuga in bolečina sta nam polnili srce, ki pa se je dobro zavedalo, da smo izgubili zopet prijatelja in tovariša, ki nas je ljubil in smo z zvestobo za zvestobo ljubili tudi mi njega. Zato pa danes, ko Tvoja duša še leto dni plava nad zvezdami, vsaj upamo tako, in ko Tvoji pozemski ostanek mirno spe ob ostalih naših nedolžnih življenjskih spretnosti našo misel kot iskreno zagotovilo, da Te nismo pozabili in je Tvoj spomin še ves živ med nami. Kako pa naj bi Te tudi pozabili, saj si, četudi že dolgo vrsto let ločen od rodne grude, ostal ves naš, si bil ves naša gora list. Morda le malokdo ve, kajti bil si eden tistih, ki v skromnosti svojega dela in zaslug nisl obešal na veliki zvon, marveč si dajal z desnice, ne da bi za to vedela levica, koliko si kot spoštovan in upoštevan uradni javne uprave storil dobrega tudi za svojo ljubljeno rodno dolino, ko si ji pomagal z modrim nasvetom in vztrajnim delom ter si budno stal na braniku njenih koristi in interesov pri javni upravi. In čeravno si bil še s pokojnim delom tako obložen, prav pogostokrat preobložen, si vendar še našel časa, da si ji tudi kot kulturni delavec obilno nudil od svojega bogatega znanja in neumornega dela. Kakor pa si ljubil svojo rodno zemljo, tako si po njej razvnel in razvnel ljubil tudi ves slovenski rod. Zanj je gorelo Tvoje zvesto srce, zanj je skrbela Tvoja misel in Tvoje roke in ker si ga ljubil resnično in preveč, Te je nagradil z nasilno smrtjo.

Toda, dragi naš Nandetu, ne parod, marveč njegovi izkoreninjeni in zavrnjeni, ki tudi poslušni nimajo zanj drugega kot žveplo in svinco, bridkost in gorje, so Te tako nagradili. Verno in zvesto slovensko ljudstvo in zlasti še Tvoji sorodniki in prijatelji pa Te hočemo in Te bomo hranili v najčistejšem spominu in s Teboj vred vse naše nam drage, na katere ob obletnici Tvoje prezgodnje smrti spoštljivo mislimo. Pa saj je tako umljivo samo ob sebi, da se spominamo in molimo za vse nam drage, katerih življenje prerane žrtve naj sprejme Vsemogočni v našega življenja spravo, srečo in blagoslov.

Slovenčeva športna posvetovalnica

Za lepo držo priporočam prano plavanje. Prav je, da si kot mlado dekle prizadevate, da bi se držali bolj vzravnanost. Že v otroških letih ste veliko presedeli pri ročnih delih, zdaj pa imate tudi sedeči poklic, pri katerem se držite sklonjeno. Vprašujete, kakšne vaje bi naj gojili, da bi dobili bolj vzravnanost. Priporočam veliko prano plavanje na daljše proge. Lahko plavate povsem počasi, paziti pa morate na to, da držite med plavanjem glavo lepo pokončno. Nehote boste tudi koš izbočili in že po 200 m takega plavanja boste čutili učinek. Tako plavajte dan za dnem, pri sedenju pa si prizadevajte, da se boste držali bolj vzravnanost. Po končani plavalni sezoni prišite s lepodrži vaji, ki jih dobite v knjigi prof. Šilbarjeve (Lepodrže vaje). Omenjam, da ne gre pri tem samo za lepo ali pravilnejšo držo, temveč tudi za udeleževanje, ki je zdravju v prid. (Z. B.)

Lahkotletske novice, 100 m Williams in Craig 10.6 sek.; 400 m Swinehart 4.1 sek.; 800 m Hirsch 1.52.9 min.; 1500 m Elkins 3.54.7 min.; 5000 m W. Peck 14.31.2 min.; 10.000 m Morgan 30.20.3 min.; daljina Henderson 7.42 m; višina Hull 1.37 m; palica Monroe 4.12 m; krogla Houth 15.13 m; disk Bullington 49.12 m; kopje Harrow 68.35 m; kladivo P. Lovre 54.11 m.

Hlita hoja. Zdi se vam, da bi lahko dosegli v hitri hoji prav dobre rezultate. Vprašujete, ali tudi pri nas tekmujejo v hitri hoji, radi pa bi vedeli tudi za kak svetovni rekord v tej panogi, da bi lahko primerjali svoje uspehe. Pri nas so hitro hojo gojili v prvih letih po svetovni vojni, pozneje pa so jo na tekмах opustili. Vendar je bilo tudi pozneje veliko tekačev in smučarjev, ki so gojili hitro hojo zaradi treninga. V telesnovzgojnem oziru pripada hitri hoji odlično mesto, tekme v tehkih pa so vsakekar prikupneje in zanimivejše. Da boste videli, kako odlične znanke dosežejo nekateri v hoji, omenjam, da je nedavno postavil šved Olsson nov

svetovni rekord na 30 km. Razmerno dolgo progo je prehodil v 2 urah, 23 min. in 57.4 sek. Priporočam, da se vadite v hitri hoji ter da se preizkusite tudi v tehkih na 5 in 10 km. (I. G.)

»Mis Ljubljanka«. Vprašujete, če so bili športniki, ki so organizirali volitve najljepše kopačke na Ljubljani. Silisl sem, da so imeli neko tovrstno zabavo ali kar je že bilo, vendar mi ni znano, kdo je bil prireditelj. Po priporočanju sodim, da gre za šaljivo volitve, ki jih je v prizorila zasebna družina. Z ozirom na težko časa, stvari ne morem pripisovati kakšnega resnega namena, a trjam pa se s vami, da bi si lahko izbrali primernejšo zabavo. (M. S.)

Ženski uspehi v plavanju. Ob neki priložnosti sem že zapisal, da ženske tudi v plavalnem športu zaostajajo za moškimi. Kljub temu pa so uspehi, ki jih postavljajo danes in nizozemska dekleta, naravnost edinstveni. O tem se prepričate, če si ogledate listo desetih najboljših na svetu v prostem plavanju na 100 m: 1. W. den Oudenova (Nizozemska) 1:04.6 min., 2. R. Ilvezer (Danska) 1:05.1 min., 3. H. Mastenbroek (Nizozemska) 1:05.6 min.; tem sledi še sedem deklet, ki so postavile čas izpod 1:06.7 min. Med njimi so po ena Argentinka, Nemka in Amerikanka, vse ostale pa so nizozemske ali danske narodnosti. (D. H.)

Kako daleč je možno vreči ročno granat? Že nekaj let sem se vplel na vojaških tekmah metanje granat. Doseženi uspehi so kupa različni, ker je tu težja granat pri posameznih vojakih različna. O nekem Fincu je znano, da jo je zalutal 78 m daleč, kar pomeni finski rekord. (T. B.)

Vremenska napoved, 26. avg. (četrtek): zjutraj megla ali oblačno, nato pa pretežno jasno in vroče. Napoved negotova. 27. avgusta (petek): isto.

Uradni razglasi

Določitev začasne vojne doklade služiteljem

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odloča:

Clen 1. Odobruje se naslednja razporedila o najvišjih zneskih radi vzpostrebe a sedanjimi prejemki nižjega italijanskega osebja po drugem odstavku člena 1. naredb. z dne 31. avgusta 1942, št. 171. o določitvi začasne vojne doklade osebju iz prejšnje vladavine.

Primerjalna razporedila glede prejemkov po stanju na dan 11. aprila 1941:

Položajna skupina	Periodni povški	Čisti mes. znesek
I.	1	678
I.	2	653
I.	1	619
I.	1	593
II.	3	538
II.	2	523
II.	1	493
II.	1	453

Prednja razporedila velja za vse višje jugoslovanske državne in banovinske nižje uslužbenke (služiteljice).

Clen 2. Za osebje iz prednjega člena 1. se uporabljajo določbe odločbe z dne 15. septembra 1942, št. 90.

Prepoved prodaje in zapora nahrbtnikov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odloča:

Clen 1. Prepoveduje se vsakršna prodaja nahrbtnikov vseh vrst in oblik.

Clen 2. Vsi nahrbtniki, ki jih imajo v Ljubljani in trgovci v zalogi proizvajalci, uvozniki in trgovci na debelo in na drobno, se postavljajo pod zaporo na razpolago Visokemu komisariatu in jih morajo imetniki prijaviti Pokrajinskemu korporacijskemu svetu v petih dneh od dneva objave te navedbe.

Clen 3. Prav tako se postavljajo pod zaporo na razpolago Visokemu komisariatu in jih morajo imetniki prijaviti Pokrajinskemu korporacijskemu svetu v petih dneh od dneva objave te navedbe.

Clen 4. Krištilni doleži te navedbe z dne 26. avgusta 1942, št. 18, in z uporabo določb navedbe z dne 25. avgusta 1942, št. 215, v denarju do 5000 liri ali združenno s zaporo do dveh mesecev. Odredi se lahko tudi začasni ali trajni odvzem obrne pravice.

Clen 5. Ta naredba stopi v veljavo od dne objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Določitev količin žita letine 1943, ki se smejo obdržati

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odloča:

Clen 1. Količine pšenice letine 1943, ki jih smejo obdržati pridelovalci za porabo rodbine in svojih uslužbencev izven zapore in obvezne oddaje Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu po naredbi z dne 4. julija 1943, št. 74, se določajo za vsako gospodinjstvo v naravi: po 1.50 stota za vsako osebo, ki se pri njem preživlja; el polovinarji, delni koloni, družinski žitni gospodarstev; po 2 stota pšenice za obdelovalce in za vsako osebo rodbine ali uslužbenstva, ki se pri njem preživlja; bi vodilni oskrbovalci žitnih gospodarstev, najsi so njih lastniki ali ne, ali polovinarji, ki se delujejo na kolonatu ali v družbi; po 1.50 stota za vsako osebo rodbine ali uslužbenstva, ki se pri njem preživlja; el polovinarji, delni koloni, družinski žitni gospodarstev; po 2 stota za delavce in za vsako osebo rodbine ali uslužbenstva, ki se pri njem preživlja; el stalni ali najeti delavci na žitnih gospodarstvih; po 1.50 stota za vsako osebo rodbine ali uslužbenstva, ki se pri njem preživlja; el vodilni žitnega gospodarstva, ki tam stalno opravljajo svojo službo s strokovnim, konceptualnim ali pisarniškim delom; po 1.50 stota za vsakega voditelja ali uradnika in za vsako osebo rodbine, ki se pri njem preživlja; el vodilni nadarbine in za vsakega voditelja žitnega gospodarstva kot lastniki ali kot upravitelji ali kot zakupniki; po 2 stota na glavo za žane zjednice, ki vse leto pomagajo pri obdelovanju zemljišč; po 1.50 stota za tiste, ki pomagajo samo z vodstvom in po 1 stoto za vsakega drugega član zjednice.

Clen 2. Mela za prehranjevalno samosnabo a pšenico se za tiste, ki so upravičeni obdržati za pridelek za porabo rodbine, določa z 1.50 stota za glavo pripadnikov tistih skupin, katerim se je priznala pravica do največ 2 stotov na osebo. Zato se morajo smatrati tisti upravičenci iz prednjega odstavka, ki so prideli ali obdržali količino pšenice v izmeri 1.50 stota na osebo ali med 1.50 stota in 2 stotoma, za preiskrbljene z žitom za vse leto in izmerijo za dvajset mesecev pravico do odrezkov za kruh in živila za kuhinjo po živilskih nakaznicah, bodisi navedenih ali dopolnjenih.

Clen 3. Namesto pšenice v celoti ali delno se lahko obdržijo naslednje količine drugega žita, ki se pridela na istem kmetijskem gospodarstvu: koruze, po 1.50 stota za vsak stot pšenice; ječmena, po 1.50 stota za vsak stot pšenice; rži, po 1.50 stota za vsak stot pšenice; ajde, po 1.50 stota za vsak stot pšenice.

KULTURNI OBZORNIK

Loti: Islandski ribič

Kakor je znano, imamo že davno v slovenski prevod te najlepše Lotijeve povesti, resnično pravega bisera v svetovni književnosti. Toda zdaj je Tiskovna zadruga izdala to izredno lepo delce v novem prevodu Vladimirja Levstika (str. 180), s čemer je klasično delo francoskega akademika dobilo tudi lep in sočen prevod, ki ga vsakemu priporočamo v branje, zlasti pa še našim knjižnicam. »Islandski ribič« velja za najboljšo delo znanega francoskega pisatelja Pierra Lotija, pod katerim se skriva pomorski častnik Julien Viaud (1850-1923), ki je prebrazil vsa morja in opisoval čudna eksozična prava, ki so ga kot pisatelja pripeljala v Francosko akademijo znanosti in umetnosti. In resnično: umetnost tega majhnega, zglednega in močnega romana zasluži gotovo največje priznanje. Ko človek prebere sedaj po dobi skrajnega naturalizma tako delo tople ljubezni, rahle melanholije in čudovitega pokrajinskega čara, dobi znova spoštovanje pred umetnostjo predgovornih klasikov, romantičnih realistov takega kova, kakor je bil Loti, ki me tako spominja na našega Tavčarja. Ne vem, kako da sem mislil nanj in njegovo tragično ljubezen v Cvetju v jeseni, ko sem bral to lepo zgodbo dveletne tihe in tajne ljubavi med breloškim »islandskim« ribičem orjakom Janom in lepo mlado Gaud, nekaj bogato gospodinjico, potem pa obubožna civilizacija, da se potem razveje v ves opoj ljubezni; rože tih preden se sesuje pod tragičnim udarcem? Kako malo besednega blata, v tem umirjenem romanu in kako globoko teče življenje v srcih teh ljudi, ki doživljajo ljubezen in bol in lepoto

Clen 4. Ni dopustno obdržati žito za lastno in rodbinsko porabo lastnikov zemljišč, ki so dana v zakup, četudi je določeno a pogodbo dajanje odneme v naravi.

Clen 5. Količine žita, ki jih smejo obdržati pridelovalci za setevne potrebe izven zapore in obvezne oddaje Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu, se določajo na vsak hektar, ki naj se obdelava, a naslednjimi najvišjimi izmerami: pšenice: po 1.50 stota; rži: po 1.50 stota; ajde: po 1.50 stota; ječmena: a) za žitno proizvodnjo po 1.50 stota; b) za pridelavo krme po 1.50 stota; koruze: a) za žitno proizvodnjo po 1.50 stota; b) za pridelavo krme po 1.50 stota. Tisti, ki si nameravajo nahajati odbrano semensko žito, morajo oddati enako količino žita, ki so ga pridržali.

Clen 6. Za prehrano živine smejo pridržati pridelovalci izven zapore in obvezne oddaje Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu naslednje najvišje količine: koruze: za vsakega starejšega prašiča, določenega za pitanje: po 3 stote; za vsako plemenito ovčino, vsehletjo porabo za pujske: po 5 stotov; ovsa: za vsakega žreba, ki ga za takega prizna kmetijski odsek Visokega komisariata: po 10 stotov; za vsakega plemenitega ali vzgojnega konja nad 3 leta: po 8 stotov; za vsako žrebo do treh let: po 3 stote.

Gospodarstvo

Banke v Banatu. Pančevska ljudska banka, d. d., največji denarni zavod v Banatu, je prevzela hranilnico v Beli Cerkvici, d. d. S tem se je podružnica mreže Pančevske ljudske banke zelo povečala. Poleg centralne v Pančevu ima sedaj banka podružnice v Bečkerek, Kikindi, Karlsdorfu, Kubinu, Alibunarju, Modocu, Vrhu (Vršaška ljudska banka) in v Beli Cerkvici.

Oddaja žita na Hrvaškem. Hrvaška je vpeljala za oddajo žita približno isti način kot sosednja Madžarska. Za podlago oddaje so razdelili vso zemljo na Hrvaškem v 5 skupin in so oddajne kvote različne za posamezna ozemlja. Povprečno je predvidena oddaja 35% prijavljenih količin krušnih žitaric in ječmena, nadaljnjih 50% se lahko odda v koruzi, ostane 15% pa v ovsa, ječmenu in prosu. Poleg obvezne oddaje žitaric obstaja tudi obvezna oddaja strošne. Osnovna cena za pšenico je ostala na 450 kun za stot kot lani. Vendar pa je zvišana državna premija od 150 na 650 kun, tako da dobe kmetje za pšenico 1400 kun napram 600 kun v lanskem letu. Po odračunu potrebnih količin za seme lahko ostane porabi kmet sam za svoje gospodinjstvo. V Zvezi z novim načinom oddaje je tudi urejen način mlajanja.

Kompenzacijski zavod pri Srbski narodni banki v Belgradu. Nedavno je bil ustanovljen pri Srbski narodni banki v Belgradu kompenzacijski zavod za obračun med bankami. Zavod bo imel podružnice v vseh tistih krajih, kjer ima podružnice Narodna banka. S tem je nastal prvi kreditni zavod za banko na Balkanu.

Reorganizacija slovaškega avloprejstva. Po novem dogovoru med Slovaško in Nemčijo bo zadruga za avloprejstvo v Bistrici ob Vahu uknila predelovanje kokonov avloprejke in se bo odsej pečala le s pospeševanjem reje avloprejke. Predelovanje kokonov pa bo prevzela Nemčija. To je namreč izkazalo kot potrebno zato, ker se zaradi premajhne produkcije kokonov — 3000 kg letno — ne more izvajati rentabilno predelovanje kokonov v Slovaški.

En milijon 400 tisoč življenjskih zavarovanj na Madžarskem. Po statistiki zaključeni z letom 1942 je na Madžarskem vsega skupaj izvedenih 1.434.000 življenjskih zavarovanj za skupno vrednost 1.434.000. To je približno na vsakega desetega prebivalca po ena zavarovalna polica. Domače zavarovalnice imajo od tega 1.277.000, zamejske zavarovalnice pa 157.000 police. Našev zavarovalnic polie imajo tiste družbe, ki se pečajo a takimenovalnimi ljudskimi zavarovanji brez vsakega zdravniškega pregleda. »Zavarovalnica za pokojnino in starostno plačilo« celokupno sovrainikovo premoženje, ki obsega velike ržarne, žage, rafinerije elj, rudnike, železnice, brzjavine in telefonske naprave, kakor tudi vsa pristanišča. Tehnično vodstvo vseh oddanih podjetij obdrže v svojih rokah še nadalje Japonci.

Vojne izgube Standard Oil Company. Petrolejska družba Standard Oil Company of New Jersey je imela v prvi polovici tekočega leta 45 milijonov dolarjev čistega dobička. Čisti dobiček se je sicer v primerjavi z dobičkom prvega polletja 1942 zvišal za 3 milijone dolarjev, je pa vendar za okoli 31 milijonov dolarjev manjši, kakor je bil v prvem polletju 1941. Ista leta in za 37 milijonov dolarjev manjši, kakor v prvem polletju 1940. To zvišanje je povzročilo veliki udarec in škoda, ki jo je družba pretrpela v Nizozemski vzhodni Indiji in Romuniji, kakor tudi pri svojih podjetjih v drugih evropskih državah. Zadržeta po evinskem zakonu v NDH. Hrvaška vlada razpravlja o načrtu novega vinškega zakona, s katerim boče pospešiti in zboljšati vinogradništvo v NDH. Z novim vinškim zakonom namerava hrvaška vlada doseči predvsem tipizacijo vin. Potrošnja vina se je v zadnjem času na Hrvaškem zelo zvišala tako, da je morala vlada vino uvažati tudi iz inozemstva. Do poročanja trošnje vina je prišlo tudi radi pomanjkanja piva in izgnanih plač.

Lotijev listi pridelek v Romuniji je tako dober, da bo lahko v četrtem pokril vse domače potrebe ter bo razen tega lahko vlada razpolagala še z 1.500.000 tonami krušnega žita za izvoz.

Zadnja carica

Pisateljica te knjige je imela tudi sama priliko, da je govorila s tem vojakom rdece vojske, ki se je imenoval Tepluhov. Ta ji je pripovedoval, da je vlak sredi poti moral nenadoma spremeniti smer. Silisl je živahno razpravljanje med tistimi, ki so vodili vlak in nekimi komisariji, ki so prišli bogve odkod. Ni mogel sicer povedati natančno o čem so se prerekali, ker je bil le navaden vojak in ni smel zapustiti svojega mesta. Vendar pa je slutil, da je nekdo zahteval spremenitev smeri potovanja, čeprav so prvotna navodila bila drugačna. Vlak je dvakrat vozil nazaj, ker mu niso dovolili, da bi odpejal v prvotno določeno smer. Končno je krenil proti Jekaterinoslavu. Spremljeval je domnevno, da bo moral vlak le po drugi poti v Moskvo, a kako se se vsi začudili, ko so dobili ukaz, da morajo ujetniki ostati v tem mestu.

Ce bo to pripovedovanje kdaj potrjeno kot resnično, bo s tem dokazano, da so bili ujetniki privedeni v Jekaterinoslav na ta način, da je nekdo prekršil dana povelja. Nekateri domnevali, da se skriva za tem sporazum juda Sverdlova predsednika najvišjega Sovjeta s Beloborodovim, predsednikom Sovjetov v Jekaterinoslavu. Prvi naj bi pripravil začasno nastanitev jektnikov v tem mestu, drugi pa naj bi medtem časom izvršili zločin...

V Jekaterinoslavu je življenje jektnikov bilo strašno. Stanovali so v dveh majhnih sobah, strašili so jih surovi vojaki, ki so jih neprestano sramotili. Skoraj nikoli jim ni bilo dovoljeno, da bi odšli nekoliko na zrak. Toda vse svoje mučenstvo so prenašali s čudovitim mirom in dostojanstvom, ki je globoko vplivalo cele na njihove česarje. Stražnike so porostokrat menjali, ker so njihovi poveljniki opazili, da se njihova surovost polagoma umika drugačnim čustvom... O tej dobi njetništva v hiki Ipatjeva pisateljica lahko navede še dvojno pričevanje, ki v javnosti še ni znano.

Prvo je pričevanje neke redovnice, ki se je prej imenovala gospa Janišev. Ko je odpravila, se je umaknila v samostan, ki ga je ustanovila v Moskvi velika kneginja Elizabeta. O veliki noči leta 1918 so boljševiki aretirali opatinjo, veliko kneginjo Elizabeto in jo odvedli. Dovolili so dvema redovnicama, da sta jo spremljali. Ena od teh je bila gospa Janiševa. Po dolgem in mučnem potovanju so vse tri dospeli do Alapaevska, glavnega mesta nekega rudniškega okraja v Uralu. Takaj so veliko kneginjo zaprli v začasno ječo, ki je bila prej občinska šola. V ječi je našla velikega kneza Sergeja Mihajloviča in tri sirove Konstantina Konstantinoviča. Za vseh pet je bila določena stražna smrt. Boljševiki so jih vržili žive v globok rudniški jasek in jih pustili umreti od lakote in zaradi ran, ker so si brez dvoma pri padcu polomili vse ude. Ob redovnici pa, ki sta spremljali nesrečno veliko kneginjo, so odposlali iz tega kraja. Sestra Janiševa je izrabila to priliko, da je odšla v Jekaterinoslav, ki ni bil bogve kako oddaljen, v nadi, da Raj izve o carski družini, ki je pred kratkim dospela v to mesto. Našla je zavetelje v nekem samostanu v bližini mesta. Redovnice tega samostana so skušale donášati nekaj hrane za carsko družino, posebno še mleko za ubogega malega carjeviča, ki je bil zopet zelo bolan. Sestra Janiševa se je pridružila svojim tovarišcem, ki so nesele hrano. Dospela je z njimi do hiše Ipatjeva in videla, kako so surovi stražniki odklonili, da bi sestre smele oddati mleko in kruh jektnikom. Ne samo, da jih niso pustili naprej, ampak so jih surovo zmerjali. Eden izmed stražarjev je razbil steklenico, češ da se hoče preprizdati, če niso v njej skrile kaj nevarnega. Drugi pa so vzeli kruh in si ga razdelili med seboj, krolotajajo se...

Dovolj je bilo videti te stražnike in slišati njihove besede, da si je človek mogel predstavljati kako so ravnali z nesrečnimi jektniki.

Drugo pričevanje prihaja iz popolnoma drugega vira. Pisateljica je imela priliko, da je govorila z neko komunistko, po imenu Vera Filonova, ki je trdila, da je bila tajnica vo-

jaškega poveljnika v Jekaterinoslavu ob času pokolja. Nemogoče je bilo ugotoviti, če je ta trditve bila resnična. Po njeni izjavi miseln svet ni vedel, kakor so izbrali prav to mesto, da bi tukaj nastanili jektnike. Dejala je, da je morda vedel o tem Beloborodov, a vsi ostali niso vedeli ničesar. Jektniki so jim bili kar v napoto. Nihče ni dal povelja, da bi grdo ravnali z njimi. Dejala je, da niso imeli slabe hrane in da so včasih dobivali celo meso. Poveljniki so bili posebno v skrbeh zaradi ljudi, ki so skušali jektnikom prinášati poročila o državljanski vojski in o tem, da se Bell že približujejo. Ker se je general Koltjač zares približeval, so boljševiki izrabili priliko, ko je bilo treba izprazniti mesto, da so se znebili neželjih gostov. Filonova je trdila, da je prisostvovala seji kraljevnega sovjeta na kateri je Beloborodov naznanil, da je sicer dobil ukaz, da mora ujetnike odposlati naprej, v Moskvo, da pa je zdaj to nemogoče, zaradi neredov na železnici, zaradi pomanjkanja železniških voz in ker obstoja nevarnost, da bi se množila, ki je vsa razburjena zaradi bližine Belih polastila jektnikov. Beloborodov je izjavil, da ni drugega izhoda, kakor da se na them iznebijo neželjih jektnikov. Predložil je tudi tozadevni načrt...

Znano je, kaj se je zgodilo štirindvajset ur pozneje, ko so bile končane vse priprave: V kleti so pokrili tla z debelo plastjo peska, na dvorišču pa je stalo nekaj tovrstnih avtomobilov, na katere naj bi naložili trupla in ki naj bi tudi z brnenjem motorjev zakrili strele. Dan pred pokoljem je za nesrečne jektnike bil enak vsem drugim in niti klutil niso, kaj jih čaka ponoči. Ko se je znočilo, so jektniki šli zgodaj k po-itku, kakor po navadi. Okrog polnoči so jih njihovi stražniki zbudili in jim povedali, da jih morajo odvesti drugam. Morali so nemudoma vstati in se obleči. Nato so jih odvedli v klet. Car je nosil bolnega slanka. Ko so vsi dospeli v klet in jim je bilo rečeno, naj nekoliko počakajo, ker avtomobil še niso dospeli, je car prosil, da bi prinesli dva stola, enega za bolnega dečka, drugega za carico. Vsi so molče stali okrog obeh stolov; car, vse štiri velike kneginje, doktor Botkin, služilci... Nekaj minut pozneje je vstopil komisar Jurovski. Sverdlovov zaupnik, z ostalimi krvniki. Vsi so imeli v rokah samokrese. Bilo jih je toliko, kolikor je bilo žrtev. Tedaj se je začel strahotni pokol. Med streli se je slišalo hropenje tistih, ki niso bili takoj mrtvi. Med temi je bil ubog carjevič, ena izmed velikih kneginj in sobarica, ki so jih pokončali z bajoneti...

Pozneje jih niso niti pokopali skupaj. Trupla so razsekali, jih nametali na kupo, polili z žvepleno kislino, sežgali in uboge ostanke vrgli v zapuščen rudniški jasek...

Za deželo, ki jo je carica Aleksandra tako lakreno in goreče ljubila, pa je strašna žalost v Jekaterinoslavu bila samo ena izmed postaj na krivičem potu, po katerem hodi še dolga teta, preko celih rek krvi. Med krki trpljenja se včasih sliši beseda »zaduševanje«. Slišijo se včasih glasovi, ki spominjajo na to, da je Rasputin napovedal to poplavo krvi in solza. »Morda ga nihče ni razumel, razen carice...«

S tem končavamo oris življenja ženske, ki je bila zvezana z eno največjih žalost v zgodovini. Nismo imeli namena opisovati vse to žalost, pač pa samo opisati dogodke, kakršni so bili v očeh carice Aleksandre. Kar smo povedali, bo morda zadostovalo za polnasletno dejstva, da se je njeno vzvišeno pojmovanje vladarskih dolžnosti zmajlovalo zaradi okoliščin, ki niso bile odvisne od njene volje, ki jih ona ni mogla obvladati in niti dobro razumeti.

Njena notranja žalost, je bila žalost duše z vzvišenimi sposobnostmi, ki pa jih ni mogla razviti; žalost duše, ki jo je ježalo po soncu, ki pa je bila prisiljena, da tava po kraljestvu teme.

KONEC.

Drobne novice

Koledar

Cetrtek, 26. velikega arpana: Zafirin, pa-
pež in mučenec; Bernard Ofiski, spoznavalec;
Abundij, mučenec.
Petek, 27. velikega arpana: Jožef Kala-
sanič, spoznavalec in ustanovitelj reda;
Ertalija, devica in mučenica.

Zgodovinski paberki

26. velikega arpana:
1. 1278. se je vršila odločilna bitka med
Rudolfom Habsburškim, rimsko-nemškim ce-
sarjem, in Premyslom Otokarjem II., kra-
ljem češkim, za posest ozemelj med Donavo
in Adriatičnim morjem. Pri Durenkrutu bli-
zu Morave so se spopadli Čehi s Nemci in
njih zavezanci. Boj je bil dolgo neodločen,
nekaj časa se je sreča nagibala na Premy-
slovo stran, končno se pa je odločila za
Habsburžane. Po junaškem boju je na bojnem
polju obležal sam češki kralj Premysl
Otokar II., po svojih zmoglostih in politič-
nih konceptih eden prvih kraljev iz rodu
Premysl. Rudolf in Habsburga je strel na-
puh slovenskega jezika — piše eden nemških
sodobnikov. Po tej smagi je izročil Rudolf
Avstrijo in Štajersko v fevd svojemu sinu
Albrehtu, Korško in Kranjsko je dobil v
upravo zvest cesarjev pomožnik grof Majn-
hard. S tem je bila politična enotnost, ki
jo je ustvaril Otokar, ki je združil vse od
Krkonošev do Adriatičnega mora, ja po nim
želom, razbita. Habsburžani so se ustalili
na slovenskih tleh, skušali naglo širiti svo-
jo oblast, napredovali, se srečno izognili
nevarnim tekmecem in do kraja srednjega
veka združili vse slovenske zemlje pod svo-
jo oblastjo. Z ustalitvijo habsburške ro-
du, ki je v svoji moški in ženski vrsti go-
spodoval in vladal našim prednikom skoraj
šest in pol stoletij, začnemo v politični
zgodovini Slovencev novo dobo.

Novi grobovi † Karel Detela

Včera popoldne so na pokopališču pri
Sv. Križu pokopali zemsko ostanke g. Karla
Detela, bivšega ravnatelja Velesejane in ravnatelja
Prometnega zavoda za premost. Ravnatelj
je bil rojen v Dobu leta 1885. Bil je nečak
pokojnega pisatelja dr. Fr. Detela. Po do-
vršeni nižji gimnaziji je šel v kadetnico in
potem služil kot aktivni častnik. Kot kapetan
je šel v pokop. Po prevratu je bil vsled
njegovih izrednih organizatoričnih zmoglosti
poklican v Centralno upravo za promet s
inozemstvom, kjer je bil do likvidacije njen
ravnatelj. Organiziral je ljubljanski Velese-
jane in bil prvi ravnatelj te velike gos-
podarske ustanove. Razvil je izredno delav-
nost in organizatorno silo. Po izstopu je
ostal do zadnjega v upravnem svetu Velese-
jane, pozneje pa je prevzel vodilno mesto
v Prometnem zavodu za promet, ki ga je
vodil dolgo vrsto let. Po svojem znanju je
bil neupogljiv mož, vseskozi pošten in izred-
no marljiv. Bil je zelo dobrega srca in je
vsakemu rad pomagal, če je le mogel. Za-
pušča gospo soprogo, dva sina in tri brate,
ki jim izrekamo globoko sožalje.
Rajnega Karla Detela bomo ohranili v
častnem in trajnem spominu!

† V Novem mestu je po dolgi trpljenji
polni boleznij v 62. letu starosti umrla gospa
Franja Malasek. Pokojnica je bila velika
dobrotelja revežev. Pogreb je danes ob 3
popoldne na mestno pokopališče v Novem
mestu.

† V St. Juriju pri Litiji je v 71. letu
starosti umrl gosp. Andrej Zagar, posestnik.
Pokopali so ga preteklo nedeljo na
župnem pokopališču v Smartnem pri Litiji.
Naj v miru počivata! Žalujemo naše
globoko sožalje!

Razdeljevanje racioniranih živil za mesec september

Prehranjevalni zavod Visekega komisa-
riata za ljubljansko pokrajino sporoča:
Za nakup racioniranih in kontingent-
iranih živil v mesecu septembru 1943 veljajo
v ljubljanski pokrajini sledeča določila:

1. Navadna živilska nakaznica (modre
barve): na dan: 150 gr kruha ali 124 gr
kruške moka ali 225 gr koruzne moka; na
mesec: 2000 gr živil za juho (1600 gr riža in
400 gr testenin), 500 gr sladkorja, 500 gr
sol, 300 gr fižola na odrezek »803«, 100 gr
paradižnikove meze na odrezek »802«, 100 gr
pralnega mila, 100 gr toaletnega mila na
odrezek »803«; na teden (vsako soboto): me-
so z količini, ki bo sproti določena proti
odvemu odrezkov 810, 811, 812 in 813.
— Glede delitve mesašob in drugih racionir-
nih živil bodo potrošniki pravočasno obve-
ščeni.
2. Dodatna živilska nakaznica SDI (za
ročne delavce): na dan: 100 gr kruha ali
82,5 gr kruške ali 150 gr koruzne moka;
na mesec: 2000 gr živil za juho (1600 gr riža in
400 gr testenin), 500 gr sladkorja, 500 gr
sol, 300 gr fižola na odrezek »803«, 100 gr
paradižnikove meze na odrezek »802«, 100 gr
pralnega mila, 100 gr toaletnega mila na
odrezek »803«; na teden (vsako soboto): me-
so z količini, ki bo sproti določena proti
odvemu odrezkov 810, 811, 812 in 813.
— Glede delitve mesašob in drugih racionir-
nih živil bodo potrošniki pravočasno obve-
ščeni.
3. Dodatna živilska nakaznica SDI+II
(za težke delavce): na dan: 200 gr kruha ali
165,3 gr kruške ali 300 gr koruzne moka;
na mesec: 600 gr riža.
4. Dodatna živilska nakaznica SDI+II+
III (za najtežje delavce): na dan: 300 gr
kruha ali 248 gr kruške ali 450 gr koruzne
moka; na mesec: 600 gr riža.
5. Posebna dodatna živilska nakaznica
za kruh (za zavodnike, nosilce žene itd.):
na dan: 150 gr kruha ali 124 gr kruške ali
225 gr koruzne moka.
6. Dodatna živilska nakaznica GMA (za
otroke do 3 let): na mesec: 1000 gr riža,
500 gr sladkorja, 750 gr marmelade (in si-
cer 500 gr na 3 določeni odrezki in 250 gr
na odrezek »4«).

7. Dodatna živilska nakaznica GMB (za
otroke od 3-9 let): na mesec: 500 gr marmelade.
8. Dodatna živilska nakaznica GME (za
mladino od 9-18 let): na mesec: 500 gr marmelade.
9. Nakazila za nabavo marmelade (za
osebe stare nad 65 let): na mesec: 500 gr
marmelade.
10. Dodatna živilska nakaznica za kruh
za bolnike: na dan: 100 gr kruha ali 82,5 gr
kruške ali 150 gr koruzne moka.
11. Dodatna živilska nakaznica za meso
za bolnike: na dan: 180 gr mesa.

- B. Občine v pokrajini:
Na odrezke živilskih nakaznic, izdanih
od ostalih občinskih preskrbovalnih uradov,
se lahko nabavi:
1. Navadna živilska nakaznica (rumene
barve): na dan: 150 gr kruha ali 124 gr
kruške ali 225 gr koruzne moka; na mesec:
2000 gr živil za juho (1600 gr riža in 400 gr
testenin), 500 gr sladkorja, 500 gr sol, 100 gr
pralnega mila, 100 gr toaletnega mila na
odrezek »803«.
2. Na dodatne živilske nakaznice SDI,
SDI+II, SDI+II+III ter posebno dodatno
za kruh pripadajo isti obroki kakor v me-
stu Ljubljani.
3. Dodatna živilska nakaznica GMA (za
otroke do 3 let): na mesec: 1000 gr riža in
500 gr sladkorja, 750 gr marmelade.
4. Nakazila za nabavo marmelade (za
otroke od 3-9 let): na mesec: 500 gr marmelade.

Cene domačega krompirja

Visoki komisariat je na predlog Pre-
voda določil naslednje cene za prodajo do-
mačega krompirja pridelka leta 1943: I. delci
krompiri tipa Wollmann za 100 kg 45 lir in
za vse ostale vrste 170 lir za 100 kg franko
nakladalna postaja. V prodaji na drobno
v Ljubljani so navedene cene zvišajo za
30 lir za 100 kg in cena za potrošnike je
naslednja: za krompir rdeči tip Wollmann
1,75 lire za 1 kg in za ostale vrste 2 lire
za 1 kg franko trgovina vsilavi vse javne
dajatve.

Cene morajo biti izobešene v prodajnih
lokalih.
Prestopki se kaznujejo po naredbi o ce-
nah št. 8 z dne 26. januarja 1942. Službeni
list št. 8 iz leta 1942.

— Hrvatskim državljanom. Vsi moški
državljanji, rojeni v letih 1908-1916, brez
ozira na vero in brez ozira na dejstvo, ali
so odslužili vojaško dolžnost ali bili pro-
glašeni nesposobnim, se morajo brez odloga
oglasiti med uradnimi urami v tukajšnjem
konzulatu NDH zaradi nastopa izredne vo-
jaške službe.

— Rdeči križ poroča: Paketi za civilne
internirane v taborišču v Viseku se od
danes dalje zopet sprejemajo. Ker se bodo
paketi odpremljali direktno s tovornim av-
tomobilom, ni treba, da bi bili zašiti v juto
ali platno. Zadoštuje lesen zabojček ali pa
trpežna skatila iz lepene, ovita v močan
papir. Za ostala taborišča civilnih interni-
rancev in za osebe v zaporih je paketi
promet do nadaljnjega še vedno ustavljen.

— Duhovniške duhovne vaje. Naslednji
tečaj (6.-10. septembra) bo zlasti pripraven
za one gospode, ki na praznik Malega smar-
na niso zaposleni v dušnem pastirstvu. Pro-
simo tozadevnih prijav. — Sledila hosta še
dva tečaja: 20.-24. septembra in 4.-8. ok-
tobra. Pri vseh teh tečajih je že več mest
oddanih. Zato naj se čimprej prijavijo oni
gospodje, ki se žele letos opraviti duhovne
vaje. Prostor in čas sta omejena. Ostala
navodila so priročna v škofjskem listu
št. 5, str. 31. — Dom duhovnih vaj v Ljub-
ljani, Zrinjskega 3.

— Vročina odnehuje. Po zadnjem krat-
kem, toda ne izdatnem dežju je vročina, ki
je prav v nedeljo dosegla svoj rekord, za-
čela odnehati in začenja maksimalna
dnevna temperatura že padati pod 25 stop-
inj. V torek je bil dan primerno toplej,
jasen in ugoden za vsa poljska dela. Tem-
peraturni maksimum je znašal +24 stopinj
Celzija. V sredo zjutraj je bilo hladno,
močno megleno, pozneje se je začelo delno
oblačit. Jutranji minimum v sredo +14,5
stopinj. Barometer spet pada in je v sredo
dosegel stanje 762,8 mm pod normalo. V to-
rek je bil Jernej, o katerem je bilo že ob-
javljenih mnogo rekov in prislovij, ki se
nanašajo nanj in na vreme.

— Cerkniško jezero popolnoma suho. Od
pamtljivega je znano, da znamenito Cerkni-
ško jezero navadno presihata med mašami,
to je v času od 15. avgusta tja do 10. sep-
tembra, odnosno do prvega jesenskega de-
ževja. Med poletno vročino, ki navadno pri-
stisne v dobi pasjih dni, postane Cerkniško
jezero popolnoma suho. Le tu in tam v ka-
kih kotlih je najti še male mlakuže. Letos
je bil ribolov ob času, ko so razni požirni-
niki skremeli vase velike množice vode,
bolj skromen. Rib je bilo malo. Po obšir-
nem jezeru se je začelo živahno življenje.
Kosci so posevali kosilno travo — jeze-
rino ali kravino imenovano. Zanimivo je,
da je gorani del jezera okoli Gorenjega je-
zera in Otoka razdeljen in parceliran ter
so lastniki vsi vpisani v zemljiško knjigo
okrajnega sodišča v Ložu. Svoje travnike
imajo mnogi prebivalci Loške doline, tako
iz Dan, Podcerkev, Nadleske, Starega trga,
Loza in drugih vasi. Na vozove in vozove
jezerine z bliskovito spravijo iz jezera. Tra-
vo porabijo za stelo in tudi za rezanje.
Sedaj je voznikom mogoče, da vozijo skozi
jezero naravnost po čez in jim je pot skraj-
šana iz Loza v Cerknico.

— Nesreča mladega pastirja. V Vidmu
pri Dobropolju, kjer vlada suša in huda
vročina, je te dni pasel na pašniku živino
10leten pastir Janez Mustavar. Napravil si
je ogenj pod nekim drevesom, da bi tam
pekel krompir. Bila je že velika žerjavica.
Janez pa je splezal na drevo, da bi nalomil
še nekaj suhih vej. Padel pa je z drevesa
na odrezek »4«.

naravnost na žerjavico, tako da si je močno
opekel obe nogi. Opekline so bile hujšega
značaja in so ga morali prepeljati v ljub-
ljansko bolnišnico.

— Ob prvi obletnici smrti blagopokoj-
nega Stanka Jurčiča, cand. i. g., bo 2. ina
služba božja v petek, 27. t. m., ob 7 v cerkvi
Marijinega Oznanjenja in v Grosupljem.

— Mamma mleko — 21% — 14,50 lire.
Biraghy mleko z otroško glavico 13,50 lire.
Viktor Sober, Sv. Jakoba trg 4.

— Seznam davčnih osnov trgovin z me-
šanin blagom od črke A-K bodo do 10.
septembra od črke L-Z pa do 12. septembra
razgrnjeni v mestnem odpravnstvu v III.
nadstropju magistratne hiše za vodnjakom.

— Mirje zaprto. Zaradi naprave katran-
ske površinske prevleke bo Mirje, torej ce-
sta ob Rimskem zidu med Gorupovo ulico
in Groharjevo cesto 4-5 dni zaprta za voz-
ni promet.

— Ponavljalni tečaj iz vseh srednje
šolskih predmetov za samoučence. Poučajo
gimnazijski profesorji. Vpis dnevnost od
9 do 11. Učnina nizka. Vodstvo tečajev —
Lichtenturnov zavod — Ambrožev trg.

O mednarodnem plačilnem prometu in banč-
nem poslovanju boste kaj več izvedeli v
knjigi »Denar«, ki bo izšla 1. septembra
v knjižni zbirki »Svete«. — Naročite se na
»Svete« mesečna naročnina je 20 lir. Pohitite!

— Namesto cvetja na grob blagopokojne
ge, Albine Šosa sta darovala Društvo slepih
Brata Vlah 300 lir, g. Ivan Bernik pa 100
lir. Plemenitim dobrotnikom se odbor iskren-
no zahvaljuje!

— Davčna uprava za mesto v Ljubljani
obvešča vse davkoplačevalce, da posluje
uprava za stranke samo dopoldne od 8-12.
Blagajna je odprta od 8-11.30.

— Družbe nepremičnin v Junju. V zem-
ljiški knjigi ljubljanskega okrajnega so-
dišča je bil znanovan predlog za uvedbo
družbenega postopanja glede neke nepre-
mice. Gre za terjatev 5398 lir. Ustavlje-
nih pa je bilo 19 družb nepremičnin, ki so
bile predlagane deloma lasti deloma v za-
četku tega leta. Neko male posestvo je pri-
šlo na družbo zaradi malenkostnega zneska
70 lir. Lastnik je sedaj ta znesek plačal in
je bila družba ustavljena. So namreč ne-
kateri ljudje iztrasti, ki si raje nakopujejo
nepotrebne in velike stroške, namesto da bi
takoj poravnali svoje male dolgeve.

Kaznovani kršitelji predpisov o zate-
mitvi: Ceterin Emil Bleiweisova 33, Man-
tuani Marija, Bleiweisova 17, Voj Ignacij,
Cigaletova 1, Logar Matej, Slomkova 27,
Stele Julijana, Slomkova 7, Kok Dorotea,
Knezova 37, Musić Olga, Aljaževa 8, Miškec
Ivan, Cernetova 29, Eregović Marijan,
Medvedova 20, Udovc Josip, Jernej Josip,
Traven Pavel, Vozjak 4, Vrhov Josip,
Čista Viktorja, Esnauela 30, Pavič Stojan,
St. Jakobski trg 7.

Z Dobrove

Kakor že lani, tako se tudi letos ljudje
v naši okolici zelo pritožujejo nad vedno bolj
pogostimi tatvinami poljskih pridelkov,
posebno fižola in krompirja. Največjo škodo
trpe valed teh tatvin tisti gospodari, ki imajo
svoje njive od doma več ali manj oddalje-
ne. Ravno te dni sta se dva mlada zmo-
dnosti, iz čijej spak Proti vsakemu priča-
vanju najde tam dva fanta, ki si ravno
bašeta eden v nabirnik, a drugi v vrečo
njegov krompir. Fanta sta se nemalo pre-
strašila, ko je ogorečen gospodar tako nena-
dno vzroji za njunima bratoma in ju s se-
nimimi vilami v rokah prisilil da sta poča-
kala tako dolgo, dokler nista pristopila dva
legionarja iz Dobrove, ki sta bila služajno
v bližini ter ju legitimirala. Izkazalo se je,
da sta bila to komaj osemnajstletna Minar
Javoslav iz Ljubljane in Vydra Franc iz
Studenec pri Mariboru, oboje železniška de-
lavec. Fanta sta na svojo zadrževala, da
sta šele prvi pri tem nepoštenem poslu, kar
ju pa sveda ni opravičilo. Zagovarjati se
bosta morala pri sodišču.

S Spod. Štajerskega

Umrla je v Mariboru 22letna gospa Fa-
nika Maršič. Naj počiva v miru!
Pod voz je padel, 23letni hlapec Anton
Ravnak iz Loza vasi je vozil s parom konj
gramoz iz gramozne jame. Na neki točki,
kjer je vozna pot zelo ozka, mu je spodri-
nilo in padel je pod zadnje kolo težke na-
loženege voza. Zlomljeno ima nogo nad ko-
lenom in hude notranje poškodbe. Prepe-
ljali so ga v mariborsko bolnišnico.

Bik ga je podrl. Posestnik Matija Ma-
raček iz gornjeradgonjske okolice je pokli-
dal svojemu biku krmo. Bik ga je pa podrl
na tla, mu polomil več rebrov in ga poško-
doval tudi na glavi. — 15letni delavec Aloj-
zij Stumberger iz Kamnice pri Mariboru
se je s koso urezal v levo nogo. 31letni
strugar Viljem Heierbach pa se je urezal
tudi na levi nogi. Vse tri ponesrečence so
morali prepeljati v mariborsko bolnišnico.

Šolske vesti iz Prekmurja

Na gimnaziji v Murski Soboti je bilo v
letosnjem šolskem letu vpisanih 371 učencev
in 35 učenk (samo v višjih razredih). Po ma-
ternem jeziku je bilo 208 slovenskih, 85 ma-
žarskih in 111 hrvaških dijakov (iz Medži-
murja). V teku leta so bili premesteni iz
sotoške gimnazije naslednji profesorji: Cug
Stefan v Nagyaszalonto ob romunski meji,
Novak Vilko v Sento, Mavček Jožef in Pe-
travšev Metod pa v Kisvardo. V Soboti so
na gimnaziji poleg drugih članov profesorske
zbornice poučevali tudi naslednji doma-
ni razvatalci dr. Ljorč Edvard, kanonik
primorskega škofja, redar prof. risnjaka Jakob
Kri, veroučitelj Kolenc Franc in profesorji
Kolenko Stetan, Bernik-Kolenkova Bogomila,
Nemet Pavel in Sep Gabrijela. Šolsko leto
se je končalo 2. junija, spriljevala pa so
diplomi prejeli že 12. junija. V osmem razre-
du je bil se v letošnjem letu slovenski odde-
lek z 23 učenci, v madžarskem oddelku pa
je bilo 19 učencev. Vsi so bili pripravljeni
maturirati. Predsednik komisije je bil isti kot
lani, namreč univ. profesor dr. Hadrovic La-
dislav iz Budimpešte. Učenci iz slovenskega
oddelka so odgovarjali v slovenskem jeziku.
Razen dveh, ki imajo popravne izpite, so vsi
položili maturo, in sicer z odličnim uspe-
hom: Bojnc Stefan, Gol Franc, Krampac
Ivan, Lipič Eva, Pantarč Helena in Vesnik
Ivanika, s prav dobrim uspehom: Ferencsek
Karl, Szamosvelgyi Karl, Flisar Stefan in
Gjebec Breda, z dobrim pa: Gregorič Edi,
Zlobek Ludvik, Heimer Ignacij, Kumer Vi-
lijem, Mesáros Ernest, Naglič Friderik, Nagy
László, Niselsvicer Zvonimir, Osognik Jožef,
Rous Stefan, Šušl Alojz, Škafar Jožef, Šte-
fanc Jožef, Šabo Ivan, Zadravec Ljubo, Zel-
ko Stefan, Žeka Jožef, Uvetko Elvira in Se-
sen Jožef.

Na ženski meštanski šoli, ki je bila usta-
novljena lani z ukinitvijo meštanskih oddelkov
na gimnaziji, je bilo 161 učenek. V četrtem
razredu je bilo vpisanih 36 učenek. Razen
treh, ki imajo popravne izpite, so vse iz-
delale in sicer z odličnim uspehom: Kuna-
ver Marija, Kuhar Helena, Penteč Majda,
in Szamosvelgyi Helena, s prav dobrim uspe-
hom: Bek Terezija, Furek Alicia, Gumilar
Matilda, Hahn Elizabeth, Kočni Elizabeta,
Kuhar Marta, Rous Terezija, Ružič Marje-
ta in Skrilce Ana z dobrim uspehom pa:
Bejcek Emilija, Benček Sarolta, Cifer Hele-
na, Cimperman Majda, Cenzar Matilda, Cer-
gul Terezija, Donček Terezija, Faflik Sarol-
ta, Ferjan Amalija, Gjerč Petronela, Hor-
vat Marija, Jančar Marija, Košar Elizabeta,
Norčič Gabrijela, Šiflar Ida, Štamper Ire-
na, Škalar Marija, Šošč Olga, Terak Vale-
rija, Vezir Amalija in Zorko Katarina.

Na trgovski šoli, ki je bila iz bivše za-
sodne dvojezične izpremenjena v državno

26. »Rahun, pojdi z menoj
k tolmunu v gozdiček. Vpra-
šala ga bom, kako bi grofa
ozdravila.« Rahun jo je po-
gledal z zvestimi očmi in jo
— bila je kresna noč — po-
svaril: »Mičca nikar Mičca,
ne hodi!«

Štirirazredno trgovsko srednje šola je bila
letos prva maturo. Med dijaki, ki so obiskova-
li 4. razred, jih je bilo nad polovico iz
raznih krajev izven Prekmurja. Med drugi-
mi so položili maturo Čeh Franc, Heiler
Herman, Nujec Peter, Brumec Samuil, H-
Faflik Emilija, Fujs Helena, Geder Vlasta,
Kolbi Eteka, Kolosa Marija in Peterka Il-
ka. Popravni izpit ima en kandidat.

Iz Hrvaške

Volne doklade za mestne uslužbence v
Karlovcu. Občinski odbor v Karlovcu je na
svoji zadnji seji sklenil izplačati vsem
mestnim uslužbencem še eno mesečno plačo
kot vojno doklado.

Razvoj hrvatskega ribarstva. Sladkovod-
no in morsko ribarstvo je na Hrvatskem
močno razvito ter igra v narodnem gos-
podarstvu važno vlogo. Tega se v polni meri
zaveda tudi pristojno resorno ministristvo,
ki je dalo za pospeševanje sladkovodnega
in morskega ribarstva dosedaj na razpolago
14 milijonov kun. Ribarstvo pa pospešuje in
modernizira potom združenih ribarskih or-
ganizacij.

Premestitev velikih županov. Dosedaj-
nji veliki župan velike župe Gacka in Lika
v Gospiću Ferdo Stiličnovič je prestavi-
ljen v notranje ministristvo v Zagreb. Ve-
liki župan župe Livac in Zapolje v Novi
Gradski Jurica Frkovič pa nastopi služ-
bo kot veliki župan v Gospiću.

Jubilej zagrebske tehnične. Zagrebska vi-
soška tehnična šola slavi to leto 25 letnico
svojea obstoja. Leta 1928 jo je tedanji na-
svetni minister Stjepan Radić dvignil na
stopnjo tehnične fakultete. V tem razdobju
je na fakulteti končala svoje študije nad
1400 inženirjev.

Prijava voznjakov in bazenov v Zagreb-
u. Zagrebska občina je pozvala vse last-
nike voznjakov, kapnic in bazenov v Za-
grebu, da ji morajo v treh dneh prijaviti
vse voznjake, a katerimi razpolagajo. Obča-
na poudarja, da narekujejo to prijavo jav-
ne koristi, predvsem na nevarnost pred po-
žari in potreba po zadostnih količinah pit-
ne vode v primeru potrebe.

Guljevi riža v Opuzenu. Župan v Opuz-
enu je prišel to leto goliti rič. Poskus se
je obnesel ter je rič v tem kraju dobro
obrodil.

Poostrežen zatemitvenih predpisov v
Zagrebu. Poljska oblast v Zagrebu je po-
ostreila zatemitvene predpise. Vestem tistim,
ki se jih niso točno držali, je mestna elek-
trarna na zahtevo poljskih oblasti odv-
zela električni tok. S to kaznijo je bilo
kaznovanih tudi več obratov.

Obvezno razkuževanje semen. Glavno
ravnateljstvo za poljedelstvo v ministristvu
za narodno gospodarstvo je izdalo tudi za
novo leto predpise o obveznem razkuževanju
semen. Razkuževalna sredstva bo preskrbe-
lo omenjeno ravnateljstvo samo ter jih bodo
kmetje dobivali po zelo nizkih cenah.

Naznanila

RADIO četrtek, 26. avgusta: 7.30 Lahka
glasba — 8 Napoved časa, poročila v italij-
anski — 12.30 Ploščice — 12.30 Poročila v
slovenščini — 12.45 Lahka glasba — 13 Na-
poved časa, poročila v italijanski — 13.30
Poročila vrhovnega poveljstva v slovenščini

Novomeščani!

Izšli sta dve novosti iz zbirke
»NAŠA KNJIGA«:
Salminen: **Katrina**
(Prodajna cena L. 65)
Hünemann: **Oče Dami an**
(Prodajna cena L. 55)
Naročniki naj ju dvignejo v naši
podružnici
Zal. Naše knjige LJUDSKA KNJIGARNA
v Ljubljani

Zahvala

Vsem, ki so z nami sočustvo-
vali ob boleznij in smrti naše
ljubljene soproge, dobre ma-
mice, tašče, tete in svakinje,
gospo

Marije Repovž roj. Marn

Ji poklonili vence in cvetje, jo
spremili na zadnji poti v tako
lepem stevilu, naša najiskre-
nejša zahvala. — Prav po-
sebno se zahvalujemo č. du-
hovščini, in g. dr. Jamsku za
požrtvovno zdravljenje in
lajšanje trpljenja. — Sv. ma-
za zadušnica bo v petek, dne
27. avg. 1943, ob 7 zjutraj
v cerkvi Sv. Cirila in Metoda,
Ljubljana — Zagreb,
dne 23 avgusta 1943.
ZALUJOČI OSTALI

Pošiljke iz Italije

v ljubljansko pokrajino
Vam najhitreje in naicejše
dostavi mednarodna
transportna tvrdka

Marchesi Lombarda & a.
MILANO, Via Arnaldo da Brescia 8

**Enkrat tedensko
zbirni vagon
Milano — Ljubljana**

Strokovna četrinska služba
na vseh obmeinih postajah
— tudi v inozemstvu

Zastopstvo v Ljubljani:
RAJKOTURK, Vilharjeva 33

Dobri Bog je v svoji, za nas
neumljivi previdnosti odločil,
da nas je nenadoma zapustil
v 71. letu starosti, naš skrbni
zlati ata, gospod

Žagar Andrej

posestnik v St. Jurju pri
Litiji

Strategija na oslovskem hrbtu

»Brez zemljevida ni mogoče voditi vojske«, je dejal Friderik Veliki leta 1740. svojemu inženirju, majorju Humbertu in mu je naročil, naj mu preskrbi zemljevid Šlezije. To je bilo »lažje rešeno kot storojeno« in ubogi Humbert se je na vso moč potil, da bi iztaknil kje tak zemljevid. Edino, kar je mogel dati svojemu kralju, je bil bakrorez tešinskega ozemlja. Nato je dal kralju ukaz, naj zberejo vsepovsod vse zemljevide in so jih precej našli, zlasti v zapuščenih umrlih častnikov. Nabralo se je mnogo zemljevidov, ki so spremljali kralja v sedemletni vojni. Med temi zemljevidi je bila tudi velikanska in več kilogramov teža »Carta Principatus Cileisia« iz 17. stoletja. Bila je tako obsejna, da so jo morali natovori na osla, ki se je nazival »zemljevidni osel« in ta odlični osel je bil važna osebnost v spremstvu kralja. Kadar je bil na važnem pohodu vojni svet, so častniki odprli težki kovček, izvlekli zemljevid in ga razgnili po hrbtu osla. Kralj Friderik je se zatopil v to karto in je dobival svoje zgodovinske bitke tako rekoč na oslovskem hrbtu.

Kako je Aleksander Veliki našel pot v Indijo

Dandanašnji nam noče v glavo, kako so se mogli v davnih časih vojskovodje brez zemljevidov. Saj je ime vojskovodje tako rekoč združeno z zemljevidom. Kako je bilo mogoče dobivati bitke brez zemljevidov? Kako je mogel Aleksander Veliki najti pot v Indijo in kako Hanibal priti čez Alpe? Kako so mogle rimske legije prodirati in zasesti toliko svetov? Ali so davne armade šle dalje kar v prazno? Ali so dobivale zmagajoč zgolj po slepi sreči?

Pri odgovorih na ta vprašanja moramo pomisliti na veliki preokret v vojskovanju. Prej so se armade bojevale v velikih skupinah, ki jih je mogel vojskovodja s svoje razgledne točke dobro pregledati in voditi, in zato je bil vris bojišča skoraj nepotreben. Vendar si je nemogoče misliti, da bi bila kdaj kaka armada ko-

rekala kar tjavendan. Treba je pa ločiti tloris bojišča od črte za pohode (Marchkarte). Črte za pohode so brez dvoma imele že od nekdaj. Prvokrat so se nam pojavili s tako zvanimi itinerariji starih Rimljanov. To so bile »potopisne knjige« rimske države in so vsebovale imena in razdalje posameznih postojank v vseh provincah. Tu dobimo zapiske o taboriščih rimskih čet, o prehodnih in neprehodnih rekah, gorah in gozdov. Dalje si je dal cesar Konstantin priraditi »Aleksandrov itinerarij« preden je napadel Perzijo (340 do 345 po Kr.) in na podlagi te snovi, kjer je bil oris Aleksandrovega pohoda na Perzijo, se je cesar odpravil v Perzijo. S »Tabulo Peutingerana«, ki izhaja iz rimskega originala iz 3. stoletja, in ki je shranjena v dunajskem muzeju, smo dobili javni zemljevid cest rimske države. Tu so označene vse vojaške postojanke in razdalje med njimi, in čeprav se nam dandanes dozdeva neskončno preprost, pa je ta zemljevid svoj čas izvrstno služil kot črta za pohode.

Čeprav se iz prejšnjih časov niso ohranili nobeni zemljevidi, pa si vendar lahko mislimo, da so imeli vsi vojskovodje kake črte, in da je nemogoče misliti, da bi bil Hanibal kar slučajno našel prelaz sv. Bernarda in da se je Aleksander Veliki

Na jugovzhodu Evrope je zmeraj več plodne zemlje

Že dve leti je v vseh balkanskih deželah jako močno stremeljenje za tem, da bi za poljedelstvo pridobili čim več nove plodne zemlje na ta način, da bi se talne razmere izboljšale in zgradile razne tozadevne vodne naprave. To ne bi bilo le v korist narodnemu gospodarstvu, ampak bi okrepilo tudi kmetijsko kot podlago naroda. To so dela, ki so jako obsejna in zamisljena za dolgo dobo. Uspehi je pa videti že zdaj, po razmeroma kratkem času. Tako so se začele izvajati v Bolgariji, v podonavskih pokrajinah in drugih porečnih krajih izsuševalna dela največjega obsega, ki se je z njimi že zdaj pridobilo pri Vidinu 6000 ha in pri Svilakovu 2000 ha nove, za poljedelstvo primerne zemlje. V tem oziru se veliko briga Hrvaška, kjer je posebna »delovna služba« zaposlena

ravnal po orisih potov raznih trgovcev, ki so bili takrat hojevali v Indijo

Začetek tiska zemljevidov

Zemljemerstvo in kartografija sta se neznansko dvignili v času velikih odkritij. Krog leta 1500, so kar na debelo proizvajali kompasovske in obrežne karte v Veneziji, Genovi, Lizboni. Po veliki »Carti marini« (1504) ali »morski karti« Portugalcev se je začudenemu svetu razodela morskata pot v Indijo in Vzhodno Azijo. A tudi evropska celina je dobila svoje velike kartografe. Znani so: Gautier, Apian, Ribero, Capot, Mercator itd. »Javno občinstvo« seveda ni poznalo še nobenega zemljevida in celo častnikom v armadi Friderika Viljema I. se ni nič sanjalo o mejah držav izven Pruske. Za pravo čudo pa so smatrali tistega človeka, ki je znal vsaj približno narisati meje velikih evropskih držav. Ko je začel vladati Friderik Veliki, se je šele tozadevno spreminilo in njegova skrivna soba za zemljevide je bila od leta do leta bogatejša. On je tudi ukazal, da se morajo v vojaških akademijah učiti zemljepisja in to je šlo dalje do našega stoletja, ko ima vojaštvo vseh držav na razpolago nepodrobnejše izdelane tlorise in zemljevide posameznih držav, pokrajin in krajev.

Dandanes je zemljevid bojni tovariš slehernega vojaka. Zemljevid ne spremlja samo poveljniki, ampak tudi četovodje in večkrat celo prostake. Na taki podlagi se morejo uspešno razvijati vsi dandanašnji boji in pohodi armad.

z osuševanjem raznih barij in močvirnatih tal. Nedavno je Hrvaška z neko italijansko družbo sklenila pogodbo, da bi zagotovila sodelovanje italijanskih strokovnjakov, ki si v svoji na tem področju. Tudi na Hrvaškem si bodo na ta način pridobili več tisoč hektarjev nove orne zemlje in bo zato celo mogoče ustanoviti več novih vasi. Poljedelska proizvodnja Hrvaške se bo tako jako pospešila in narodno gospodarstvo bo krepkeje. Silena dela se že dve leti proizvajajo tudi v Srbiji, kjer naj bi se pridobilo 150.000 ha nove plodne zemlje. V okolici Belgrade so v okviru teh del že skoraj osušili barje pri Makisu, ki je bilo to pomlad prvokrat posejano. Tozadevna dela se nadaljujejo in pravijo, da bodo drugo leto iz te nove zemlje pridobili najmanj 5000 vagonov žita.

V Makedoniji se poljedelstvo pod bolgarsko vlado pospešuje, tudi tu je več hektarjev ornega sveta. Prav tako se pobija marljarija. Tako so v Skoplju ustanovili poljedelski preskusni zavod drugod pa sadjarske šole. Živorejojo pospešujejo s posebnimi živinorejskimi zadruhami, kjer gojijo izbrano plemensko živino, in poskrbljeno je za izurjene živinodravstvenike za pobiranje živalskih boleznih. Ob tej priliki je treba omeniti tudi obsežno pogodbo Makedonije. Na kulturnem področju so v Makedoniji ustanovili 1133 novih šol, v katerih je bilo lani 107.293 učencev in 2717 učiteljev, a v Skoplju marljivo deluje posebna ljudska univerza.

Doma narejena slamnata obutev

Za podplat iz trstike, morske trave in slame moramo to snov vlažno splesti v trde kile (trstiko in slamo čez noč namočimo). Po velikosti noge, oziroma primerne kopita, na katerem delamo to obutev, urečemo podplat, ga položimo na desko in za brijemo okrog in okrog žebilo vanjo za 1 cm drug od drugega. V to obliko iz žebila stlačimo še vlažne kile in jih pri tem z močno, povozeno nitjo sešijemo, kar veliko lažje storimo, če imamo kako okroglo iglo. Ko je podplat storjen, ga pustimo, da se med žebili posuši. Peto, ki je narejena iz treh končkov kile, ki je na koncu vsak zase odrezan, sešijemo tako, da zgornja površina posevno pada in je podobna zagodi.

Potem napravimo notranji podplat iz lepenke, ki jo prevlečemo z blagom, ga položimo na kopito in prisljemo na podplat

Adah-Kaleh „pozabljeni otok“ na Donavi. Otok 700 srečnih prebivalcev

Donavski otok Ada-Kaleh, ki tvori v dolžini kakih 2 kilometrov vhod v »železna vrata«, lahko imenujemo najbolj romantični in najrešenejši otok Evrope. »Adah« se pravi otok, »Kaleh« pa trdnjava. Zaradi tega trdnjavskega otoka je v prejšnjih časih preteklo mnogo krvi in v dobi stoletij je marsikaj premenjal svoje gospodarje. Pred nekaj desetletji je bil ta otok še turški. A ko je bila l. 1878. Turčija na berlinskem kongresu deljena, so povsem pozabili na mali otok na Donavi. Ta, točno 2 km dolgi in kakih 500 m široki otok, so kasneje, ko se ni nobena država zmenila zanj, razglasili kot nevtralnega s protektoratom bivše Avstro-Ogrske. Do dve svetovni vojni je pod okriljem dobrotnega avstrijskega financarja plapolal se prapor s polmesečem na Adah-Kalehu. Po svetovni vojni je prešel otok v oblast Rumunije in pri tem je ostalo do današnjih dni. Po tej vojni naj bi bil ta otok nekakšen spominski kraj usodne evropske borbe proti boljševizmu. Razen gradnje posebne katedrale, ki bo posvečena »zmagovitemu svetemu križu« in ki bo stala sredi otoka, bodo postavili še druge tozadevne spomenike. V teh dneh postavljajo velikanski križ kot spomin na vse tiste, ki so padli v sedanji vojni.

Nobene revščine, nobenih davkov, nič skrbi

Kakih 700 ljudi živi na Adah-Kalehu, na tem tišem mirnem otoku, čigar resnično orientirski značaj se je obdržal do današnjih dni. Teh 700 ljudi živi danes še natančno tako, kot so živeli njihovi predniki pred stoletji, po strogih verskih mohamedanskih predpisih. Odklanjajo sleherni moderni napredek in opravljajo svojo obrt, ki se je podedovala iz roda v rod. Pokriti so s fesom, ki je v Turčiji že več let prepovedan. Tkd preproge, sadijo tobak, proizvajajo »rahat«, to je slavna orientalska sladkarija, in se preživljajo s tem, kar jim nudi zemlja otoka: s sadjem, z zelenjavo, žitom, s kruhom, z mlekom in s presnim maslom. Berčev in revežev v našem smislu na Adah-Kalehu sploh ni. Vsakdo ima svoje delo, in če postane za delo nezmožen, ga vzdržuje občina. Adah-Kaleh si je pridobil prav nenavadne privilegije, kakršnih bržkone nima noben drug kraj v Evropi. Tako, na primer, ni bilo treba tem otočanom več desetletij plačevati nobenih davkov. Mimo tega so imeli pravico uvažati vse blago brez carine, tako tobak, sladkor, kavo in še drugo kolonialno blago. Teh 700 ljudi seveda ni moglo vsega uvoženega blaga samo porabiti.

Tako so jim dovolili tudi prodajo brez carine, seveda s tem dostavkom, da se ta prodaja vrši samo na otoku. Moški prebivalci tega otoka so bili do nedavnega oproščeni vojaške službe. Ko so jim ta privilegij vzeli, pa so jim vendarle še dovolili, da si smejo sami izbrati, h kateremu polku gredo. Več si pa ti ljudje, ki jih skrbi skoraj nič ne tarejo, res ne morejo žeteli.

Turjski promet

Otok ima svojega pravega guvernerja. Ta guverner je tudi član romunskega parlamenta in je kar ljubosumen na svobostine svojih otočanov. Vlada kakor kak eksotični »potentat«. Povsod vidi njegovo sliko. Celotno majhno palačo so mu sezidali. V Adah-Kaleh so gostje iz sosednjega zdravilišča Herkulesa zmeraj najrajši hodili na izlet. Turci pa tudi pripadniki filma so s svojim fotografskim aparatom prinašali zmeraj veliko denarja na ta otok. Tako je prišlo, da mala občina ni poznala nikoli finančnih težav. Ker otočani še dandanes živijo po mohamedanskih šegah, je v Adah-Kalehu seveda tudi mešaja z vitkim minaretom. Do leta 1799 je bila ta mešaja še franciškanski samostan. Namesto pobožnega zvonjca z zvonovi, pa je zdaj slušati po petkrat na dan, kako kliče muzej svoj »Alah-il-Alah« na vse štiri strani sveta.

Neglede na vse, kar se zdaj dogaja po svetu, se razvija v tem blaženem kotičku Evrope mirno življenje brez dogodkov, ki je bilo samo 6. aprila 1941 za kratek čas prekinjeno. Tega dne so namreč Srbi obstreljevali romunsko mesto Orsovo. A kmalu je ta strah prenehal in odslej je spet mir na tem pozabljenem otoku na Donavi.

DARMOL
Il miglior lassativo
najboljše odvajalno sredstvo

KINO MATICA 12-41

Ljubljenska drama slavne pevke in letalskega častnika. Prepričljiva moderna vsebina, lepe pesmi in velike pesne revije

»Velika Ljubezen«

V glavnih vlogah trije ljubljenci občinstva: Zarah Leander, Viktor Staal, Paul Hörbiger
PREDSTAVE ob 16.30 in 19
v nedeljo ob 10.30, 15, 17 in 191

KINO SLOGA 12-30

Zadnja odlična pustolovščina bratov DE FILIPPO v filmu

»Casanova bi storil tako«

V glavni vlogi: Eduardo De Filippo, Peppino De Filippo, Clelia Matania.
Režija: Bragaglia.
Dodatek: »KRATKA VESELOIGRA.«
PREDSTAVE ob 14, 16 in 18.

KINO UNION 12-21

Sijajna burka, ki bo izzvala burjo prisrčnega smeha
MACARIO

»Dečko z Zapada«

Tajni ljubavni sestanki s hčerko svojega dednega sovražnika. Ugrajben od roparjev, mučen in v zadnjem hipu pomotoma rešen Junsak dneva, ki s zvižgati premagava vse nasprotnike in doseže zaželjeno spravo
PREDSTAVE ob 17.30 in 19.30.

MOLITEV NA GORI

Vinko Beličič

Novela

»Res,« se je nasmehnil, »ljubezen je luč, jaz pa sem pust in prazen. Čisto nič ti nisem podoben, Mojca. Vsem me prekaša.«

Molčala je in mu močnejše stisnila roko.

»Toda,« je z uporno mračnostjo nadaljeval, »rad bi se tudi ob tebi čutil samozavestnega. Čeprav sva si zaupna in to obadva veva, je med nama neka razdalja, ki me vznemirja.«

Gledal je v tla, bolel ga je gnev, ki je nenadno prišel vanj kakor premočno vino.

»Kaj misliš, Janko?«

Tega ni mogel povedati. Ali sploh kaj misli? Ali se niso morebiti le njegov trud, skrbi in vsakdanjost zliili v nejevoljo, v nezadovoljstvo?

Doli v mestu je življenje v pisanih lučih in glasovih drvelo dalje, dalje, stolpne ure so neizprosno merile čas.

»Mojca, vrni se moram, ura je pol desetih. Ne zameri, ker nisem kresnica.«

»Ne, Janko. Puščam ti tvoj svet...«

Janko je razdraženo odgovoril:

»Puščam mi moj svet, Mojca! Ali veš, kakšen je moj svet? Morebiti nočeš vedeti? Vidiš, to je tista razdalja med nama: vsak izmed naju ima svoj svet. Kaj je pa vmes?«

Kostanji nad njima so šumeli v vetru, odkrivali in zastirali električne žarnice, tako da sta bila eredi pluhatajocih senc.

»Vmes je čas pred poroko.«

Začudil se je njenim mirnim in trdnim besedam.

»Ali je torej ta razdalja le telesnega značaja?«

»Slišala sem,« je zamišljeno rekla Mojca, »da postane popolnost v človeku najvišja šele ob zlitju dveh nasprotij.«

Janko je ostremel, nato je tiho kakor razočaranec in rahlo posmehljivo rekel:

»Moj Bog, Mojca, vidim, da te bo univerza povsem spremenila. Rajši bi, da si manj učena in bolj ženska.«

»Sem, kakršna pač sem,« je dejala vdano.

Ko Janko po dveh urah nočnega študija ni mogel zaspati, je v epomino obnavljal večerni razgovor z Mojco.

Kaj je med nama? se je spraševal. Ali je kaj ali si samo domišljam? Kdaj mi bo v srečo spahnel občutek manjvednosti? Na kateri dve nasprotji je mislila Mojca? Na telesnost in duhovnost?

Dnevi so šli dalje. Borja je z veseljem, zdravim nasmehom stopil v počitnice. Pogumno je rekel inštruktorju:

»Gospod Janko, ali še veste, kaj ete mi obljubili, ako zdelam drugi razred gimnazije?«

»Gotovo, Borja. Obljubil sem ti, da pojdeš z mano na Otavice, kakor hitro bodo moje stvari pri kraju.«

»Ali bo letos mnogo črešenj?«

»Če jih bo toliko, kakor je bilo cvetja,« je z nasmehom odgovoril Janko, »potem se bodo veje lomile.«

Ce bi vsak cvet rodil sad...«

Janko in Mojca sta sedela na klopi blizu vodometa, ki je dan in noč šumel v kroženju vode in motil gladino nad zlatimi ribicami. Curek je bil ves srebrn v pramenu mesečine.

»Spet imava lep večer, Mojca, čeprav samo pol ure dolg. Čez štirinajst dni pa... taktat ne bova nič več vezana na uro...«

»Večeri bodo torej dolgi,« se je nasmehnila, »res. Samo mesečine ne bo več, izginila bo lepota.«

»Ludi mesečina bo še v dolgih večerih in vodometa bo šumel nad zlatimi ribicami.«

»Seveda, a taktat bova daleč narazen.«

»Telesno že, duševno pa bova skupaj,« je prepričevalno rekel Janko, »dokler tudi telesno... dokler ne bova ob zlitju telesnosti in duhovnosti vsak zase popolna, srečna in mirna.«

Mojca je zamišljeno gledala v živi curek, se igrala z Jankovimi prsti in

se nazadnje čisto približala njegovemu obrazu.

»Tako te imam rada... in tako se te bojim... Preveč te imam rada.«

Obsul jo je s poljubi. Ko sta potem objeta umolknila, ju je izza kotatih dreves obsijal okrogel mesec in srebrni vodni curek je obledel v temi.

Nekega večera mesec še ni spalval na nebo, onadva pa sta stala ob vodometu. Vroče je bilo, nista se ozirala po zvezdah. Nobeno drevo se ni zgnilo v sapici, nikogar ni bilo blizu. Vodomet je šumel enakomerno, kot bi se oglašal iz večnosti.

Janko je čutil, kako ga mori vročlavlava. Njegove močne roke so se drhte oklepale Mojčinega telesa, toplina krvi se je iz fanta prelivala v dekle.

»Janko, fant moj,« je trepetala v objemu, »nasmej se, slišiš!« Pričakujoče mu je zrla v obraz, v usta, v oči. »Daj, nasmehni se mi, Janko, če me imaš radi!«

Roke so se razklenile in omahnile, Mojčine oči so se povesele — Janko se ni bil nasmehnil.

»Ti veš, kako te imam rad, Mojca!«

»Ampak na nič ne misliš, najmanj na potrpljenje,« je razočarano odvrnila, nato je molčala ko v slutnji velikih, odločilnih bojov za ljubezen in srečo.

VII

Binkoštni teden je preživel Mojca pri sorodnikih na Dobravi. Zahotelo se ji je bilo visoke pomladi v materinem rojstnem kraju uro daleč od

Ljubljane. Ko se je po šestih dnevih vrnila v mesto, je prinesla v srečo prelepe spomine na cvetoče polje, na sončne zelene hribe, na večno padanje vode in vrtenje črnih koles pri učnem milnu. Vrnila pa se je tudi s trdnjo voljo, postati boljše dekle in še Janka poboljšati, da bi tako Bog blagoslovil njuno ljubezen. S prijeto mislijo, da ni svojemu fantu vzela ves teden niti ene dragocene minute, marveč ga prav s svojo odsotnostjo privzela h knjigam, je Mojca na binkoštno soboto zvečer Janka pozdravila:

»Janko, gotovo si se dobro odpočil, ko me toliko časa ni bilo tu.«

»Tako sem se odpočil, da me je počivanje utrudilo, Mojca. Le to bi zdaj rad vedel, kaj te je tako vleklo na Dobravo.«

»Pomlad me je vabila...«

»Nisem te še slišal pesniško govoriti, Mojca! Sicer te pa zavidam, ker se moreš odzvati željam in hrepeneju. Tudi mene je nekaj vabilo in klicalo vse te dni na Dobravo. A to si bila ti, ne pomlad.«

»Ali ni v meni čisto nič pomladnega?« se je pošalila.

Janko je molčal in zamotale so se mu misli. Ko bi bil duševno tako spočit in prožen ko Mojca, bi vedel: Če je pomlad rast in življenje, potem je Mojca res pomlad, zakaj v njeni bližini je bila vsa njegova bitj opojno vznemirjena, kot je opojno vznemirjena rastlinje, ki ga biča vesel marčni dež.